Brantings

Till Doktor Edgar F. Cyriax
Tillgivnast, vännen förf.
Edgar Cyriax

pam.
(B)
/BRA

OTRYCKTA "DELAR AF L. G. BRANTINGS EFTERLÄMNADE HANDSKRIFTER"

ÖVERSIKT AV INNEHÅLLET I EN NYLIGEN TILLGÄNGLIG SKRIFTSAMLING

AV

GYMN.-DIR., KAPTEN D. LINDBERG
STOCKHOLM

Förtryck ur Svenska Gymnastiken i in- och utlandet, n:r 1, 1933

STOCKHOLM 1933
A.-B. FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

303950

22500911430

OTRYCKTA »DELAR AF L. G. BRANTINGS EFTERLÄMNADE HANDSKRIFTER».

Översikt av innehållet i en nyligen tillgänglig skriftsamling.

Av

Gymn.-dir., Kapten *D. Lindberg*, Stockholm.

> »Men den tid torde dock komma, då man skall allmännare inse, att s. k. pedagogisk och medikal gymnastik hafva delvis gemensamma *grundformer*, utgångna ur den sednares 'korrektiva' syften.»
>
> *Hj. Ling*, Delar af L. G. Brantings efterlämnade handskrifter, häfte II, sid. XXIX.

Den 22 november 1880 blev prof. Hjalmar Ling, förutom tvenne jurister, kallad till den sjuke, då åttioettårige, f. d. föreståndaren för Gymnastiska centralinstitutet, professor L. G. Brantings hem i Stockholm, för att uppsätta testamentariska föreskrifter rörande ordnandet och utgivandet av de gymnastiken berörande handlingar, B. vid sitt kanske snara frånfälle komme att efterlämna.

Professor Aug. Georgii erhöll uppdraget, att med eventuellt erforderliga biträden genomgå, granska, ordna och bearbeta dessa, omfattande skrifter i terminologi, schematologi, årsberättelser, sjukdomsbeskrivningar med tillhörande sjukdomsbehandlingar och planscher, vilka voro lämpliga och förtjänta av offentliggörande i tryck. Vid förhinder för G. skulle prof. Hj. Ling fortsätta uppdraget.

Först den 27 mars 1881 avled Branting, varefter till Georgii överlämnades en del av den ovannämnda kvarlåtenskapen, förnämligast 28 handskrivna, inbundna böcker (i liten oktav), innehållande sjukbehandlingar (d. v. s. rörelseprogram) och 17 band (i folio) med de motsvarande sjukdomsbeskrivningarna, 1 band årsberättelser samt oinbundna delar av årsberättelser och tal, som B. under sin tjänstetid hållit. Övriga handlingar i gymnastik befunno

pam (B) / BRA

sig i oordning och sammanblandade med papper av annat slag, varför man begärde, att Georgii i den avlidnes hem snarast måtte avskilja det, som stärbhuset ej skulle överlämna till honom. Detta uppdrag blev för den 72-årige mannen, som även hade sin praktik att sköta, för betungande. Han överansträngdes och avled plötsligt den 25 maj 1881. På Hj. Ling föll då hela ansvaret för arbetets fullbordande.

Från stärbhuset avlämnades de sista »papperen» i juni månad, inlagda i en större olåst kista. De befunnos vara i stor oordning och konstaterades att vissa delar av samlingen saknades, andra återigen voro välordnade och t. o. m. inbundna efter årgångar. Samtliga efterlämnade papper indelade L. efter deras innehåll i tjugofem kategorier, närmare beskrivna i »Delarna», häfte I, sid. XLV o. ff.

Nämnda verk omfattar trenne delar text (häften): den *första* innehåller redogörelse för Brantings terminologi, den *andra* årsberättelser över G. C. I:s verksamhet åren 1839 och 1840, gymnastiska sjukbehandlingar med tillhörande sjukbeskrivningar från år *1840* samt tvenne tal, hållna av B. vid slutet av nämnda två undervisningsår, den *tredje* dels årsberättelsen för år *1851*, sjukbeskrivningar och sjukgymnastiska behandlingar, var för sig, för samma år, dels årsberättelse för år *1859*, sjukbeskrivningar och sjukgymnastiska behandlingar, var för sig, för samma år, dels två till årsberättelsen för år *1861* hörande skrivelser (underteckn. mars 1862, då B. avgick från G. C. I.) och sjukgymnastiska behandlingar för d. å. (däremot ej motsvarande sjukdomsbeskrivningar). I ett särskilt bihang finnas omkring 150 teckningar (planscher), ritade av Hj. Ling m. fl. och beskrivande sjukgymnastiska rörelser, skelettschemata etc. De sista 20 sidorna innehålla »behandlingar» i originalavtryck. — Skälen till att just ovan nämnda delar av B:s handskrifter år 1882 utgåvos från trycket finnas anförda i Hj. Lings förord till andra delen, s. XXVI—XXXI och tredje delen, s. XI—XVIII. I slutet av tredje delen, sid. 234, har utgivaren i en Anmärkning uttalat sin avsikt att fortsätta publiceringen av de brantingska handlingarna: »Härmed afslutas den 1:sta utsändningen af B:s efterlemnade papper, hvaraf somliga 'bearbetade'. Om tid och lägenhet medgifva, skall en 2:dra utsändning följa.» Denna utkom som bekant aldrig.

Den brantingska kvarlåtenskapen av gymnastiken tillhörande handlingar etc. har efter B:s frånfälle förvarats dels å G. C. I:s bibliotek, dels i en låst kista å institutets vind. I »G. C. I:s historia 1813—1913» meddelas i en not å sid. 176, att Hjalmar Ling bestämt, att kistan ej skulle få öppnas, förrän 50 år förflutit efter Brantings död. Anledningen till denna bestämmelses utfärdande är förf. obekant.

För något över två år sedan öppnades nämnda kista i närvaro av institutets föreståndare och lärarinnan där, fröken I. Eriksson, vilken senare uppgjort en summarisk förteckning över innehållet. Med välvilligt tillstånd av major Winroth har förf. lämnats tillfälle, att i mars d. å. närmare studera materialet. Tiden, som blott medgivit ett genomögnande av detsamma, har ännu mindre medgivit en sammanställning och jämförelse med förut tillgängligt material.

Den stora mängden lösa papper har av Hj. Ling och hans medhjälpare allt efter innehållet sorterats och nedlagts i numrerade påsar av karduspapper eller foliokuvert, varå L. egenhändigt påskrivit innehållets art, å påsarna med blyerts. Även å pappersbladen har emellanåt en och annan kort upplysning eller anteckning med blyerts gjorts av Ling själv, utvisande den grundlighet varmed allt genomlästs från prydliga, man skulle tro textade, förslag eller koncept till tjänsteskrivelser till i brådska nedskrivna anteckningar å avrivna papperslappar. Kistans innehåll torde kortast angivas så:

A. Sjukdomsbeskrivningar och rörelsebehandlingar, 1832 och 1834—1880.
B. Årsberättelser med stat. uppgifter från G. C. I., 1839—1862.
C. Terminologi. Rörelseförråd.
D. Förslag till stadgar för gymnastikvården i riket, 1860. Utkast till Reglemente för G. C. I.
E. Polemik ang. svensk gymnastik.
F. Protokollsutdrag ang. Brantings testamente samt andra skrivelser rörande efterlämnade handlingar. Yttrande vid diskussion om skolungdomens kroppsövningar. Tal i Sv. Nykterhetssällskapet 1849.
G. Brev.
H. Tidningsurklipp (förvarade i omslag av säckväv).
I. Årsberättelser från das Gymnastisch-Orthopädische Institut i Berlin, 1842—1865.

Konvolutet nr 1 innehöll det under C ovan angivna, 2—5 och 7—16 innehöllo breven, nr 6 det under E, nr 17, 18 och 19 det under resp. H, D och F angivna. Nr 20 (det sista) bestod blott av den tomma karduspåsen, på vilken skrivits: »Förseglas.» — Så må några ord sägas om de ovan nämnda kategorierna.

A. Av Sjukdomsbeskrivningarna äro följande årgångar inbundna: 1840—1842 (ett band), 1850, 1851, 1853—1854 (ett band), 1855—1862, 1873—1874 (ett band), 1874—1876 (ett band), 1877—1879 (ett band) och 1880. För följande tidsperioder saknas beskrivningar: hela året 1852, första tredjedelen av 1853, senare hälften av 1862 samt större delen av år 1873. Många årgångar föreligga i mer eller mindre stympat skick, vilket förhållande ju också beklagas av Hjalmar Ling.

Sjukdomsbeskrivningarna (nedan förkortat till beskr.) från 1833, inlagda i ett helarksomslag, innehöllo även en beskr. från 1830, två från 1832 och en från 1834, samtliga å papper av olika format. En del voro skrivna av patienterna själva, i flera fall av anhöriga eller andra, såsom dr Hwasser, Uppsala (se sid. 13). Här återfanns en rörelsebehandling (nedan förkortat till beh.) från 1833 med de kända brantingska »tecknen». För en del patienter fanns förkortningen Sjbhl, varmed Branting angav att vederbörande av ett eller annat skäl skulle utföra sitt program utanför centralinstitutet, i hemmet, utförandet även kallat autobehandling. Följande årens beskr. t. o. m. år 1845 äro parvis inlagda i konvolut, varje årg. med sitt omslag av brunt papper, på vars första sida B. lagt upp ett patientregister. Av 1834 och 1835 års beskr. är den sistnämnda försedd med ett fullständigare register; dessutom fanns här ett inre omslag med titeln Concept-Journal. En av en pat. gjord beskr. är, enligt anteckning av Hj. Ling, försedd med utförliga marginalanteckningar av dr P. J. Liedbeck, som bekant en av Brantings intimaste vänner och varmaste anhängare av rörelseterapien (se nedan!). För 1837 finnes ett blad med rubriken »Anmälda till Gymnastik», varunder följer ett antal namn med tillhörande anmälningsdata. Åtskilliga beskr. äro av osäkert datum.

Intet ovanligt är att bland dessa beskr. finna brev till Branting från olika personer rörande patienter eller blivande sådana, ex. från de Ron angående en rysk greve (jfr

sid. 15). Ett brev av den 6 april 1838 är ställt till Herr prof. Ling. Bland beskr. från 1839 finnas några beh. samt bl. a. ett brev till Ling. I slutet av 1841 års beskr., här liksom förut författade av pat. själva, finnas några ark med av B. själv upptecknade beskr. i journalform samt en lista över »Anmälda pers. till Gymnastik», även innefattande namnuppgift på en officer, »anmäld till militärkursens genomgående på egen begäran», samt andra elever, vidare uppgift på patienter och på lektioner i gymnastik med skolor samt på vederb. gymnastiklärare. Här återfinnes ett första tecken på den långvariga striden mellan Branting och Orthopediska Institutet i Stockholm i form av en anteckning om en patient, som utan resultat behandlats å nämnda anstalt för obetydlig snedhet i skuldrorna. Bland de inbundna böckerna finnes en »Sjuk-Journal vid Kongl. Gymn. Centr. Institutet», omfattande tiden maj 1840—april 1842. Första sidan i densamma upptages av trenne behandlingar från årsskiftet 1841—1842. För varje patient reserverades ett uppslag eller en sida. Patientens namn utskrevs ofullständigt och tillfogades eventuellt åldersuppgift, varpå följde beskr. och beh., den senare med nr och datum, ex. Beh/II d. $^{28}/_{7}$ 41. I en del fall följde efter beh. en kort uppgift om resultatet av densamma. Med det följande året synes Branting vilja föra beskr. i journalform, än så länge på lösa ark, åtskilliga äro långa och utförliga; blott ett mindre antal pat. författade själva sina beskr. Vederbörliga omslags register äro nu av betydligt större omfång än förut. Här och var återfinnes en samling beh., sammanlagt några dussin, varav c:a två dussin för året 1843. Bland de båda följande årens beskr. äro blott några få författade av pat.; några beh. återfinnas inlagda i journalarken. På det konvolut, som innehåller följande års beskr., står 1845—46—47, men finnes ej andra än från år 1846. Inuti beskr. för åren 1847 och 1848 ha några få beh. inlagts. Nästföljande årgång befinner sig ensam i ett konvolut.

De följande årens beskr. äro införda i bundna liggare. Beträffande journalen för 1850 sakna åtskilliga beskr. datum i marginalen. Inlagda i boken finnas ett antal listor med tabelluppställning, troligen avsedda för statistik, och med rubrikerna »Mankön, Quinkön, Ålder, Sjukdom, Månader, Botad, Förbättring, Icke förbättring, Felande uppgift»;

Under de två förstnämnda rubrikerna infördes namnet. Ordet sjukdomsbeskrivning eller sjukbeskrivning kan någon gång ses utbytt mot sjukdomsbild. Fr. o. m. detta år har B. satt sjukdomens namn som en rubrik ovanför sjukberättelsen. Efter utgången av år 1851 förefinnes en lucka i serien till maj 1853, vilket års journal således är ofullständig och sammanslagen med 1854 års. Även här angives flerstädes i korthet resultatet av rörelsekuren. Journalen för 1856 slutar med en den 4 nov. mottagen patient, däremot fortsätter nästa års journal med de första månaderna av 1858 (9. 3.), under vilket år, i likhet med året 1859, sista pat. inskrivits i november månad. Fripatienterna betecknas här med »Frig.» och för åren 1858—1862 ses emellanåt de antecknade resultaten vara bestyrkta av vederbörande patient med egenhändig namnunderskrift. Säkerligen hade B. funnit åtgärden behövlig för såväl anfall som försvar i de under dessa år skärpta striderna med läkare m. fl.

Journalerna för åren 1860, 1861 och 1862 avvika ej till det yttre från de närmast föregående, den sista avslutas med en den 13 juni inskriven patient, frånsett en i början av sept. antecknad. Och härmed slutar Brantings journalföring å G. C. I., ett arbete som han alltid ville göra själv liksom utskrivningen av rörelsebehandlingarna. B. avgick nämligen den 18 september 1862 med pension från föreståndare- och överlärarbefattningarna.

De följande årens beskr., av mindre omfattning och endast delvis inbundna, härröra alltså från hans privatpraktik. Ett konvolut innehåller beskr. från åren 1863—1866 jämte ett mindre antal beh., ofta följande efter vederbörlig beskr.; ett annat konvolut bär årtalen 1866—1868, en beskr. (fröken E. von Rothstein) är dock från febr. 1869, alltsammans omfattar blott ett tiotal ark. Lika mycket finnes av året 1869 förutom ett par beh. Följande års beskr. utvisa ett klientel av mest kvinnliga patienter. Bland beskr. i konvolutet för åren 1871—1872 nämnas på ett ställe major Th. Brandt i samband med en hans f. d. patient samt en läkare, vilka båda, den senare dock utan framgång, behandlat ifrågavarande sjuka för bakåtstjälpt uterus. Brantings praktik var synnerligen omfattande och nödvändiggjorde säkert anlitande av assistenter. Vid ett tillfälle står namnet på en av dem utsatt efter en patients beskr., mamsell Åhman, vilken tydligen varit väl betrodd,

enär hennes namn återfinnes flera år framåt. Efter nära årslång lucka komma vi till sjukdomsbeskrivningarna för de sista två månaderna av 1873—juni 1874. Innehållet i de återstående konvoluten omfattar perioderna oktober 1874—maj 1876, hösten 1876—våren 1877, aug. 1877—5 jan. 1880 och 1880 respektive; under sistnämnda år har sista patienten inskrivits den 3 maj. Beskr. från 1876—1877 innehålla några beh. samt i marginalen uppgift på den assistent, som skulle omhändertaga vederbörlig patient. Förutom mamsell Åhman läsas namnen löjtn. Donner, hrr Wennersten, Skau, Liedbeck, fru Josephina Ling, fröknarna Goffe, Nordenadler, Jägerström. Någon gång kan man få se en pekande hand ritad i marginalen på exempelvis den plats, där beskr. omnämner det otillfredsställande resultatet av föregående behandling med »spänntyg» å orthopediska institutet (dr Sätherberg).

Av de i den brantingska lådan nedlagda rörelsebehandlingarna voro alla utom två inbundna och före förf:s genomgång av materialet överlämnade till bibliotekarien. Behandlingarna omfatta:

a. för kvinnor, tiden 1834—1857, 1859—1880
b. » män, » 1834—1853, 1853—1880 samt
c. » män och kvinnor åren 1851 och 1861.

De sistnämnda, oinbundna och kvarliggande i kistan, voro av Hj. Ling numrerade med blyerts motsvarande vederbörlig patients nummer. Åtskilliga beh. saknas. Den tidigare årsbunten omfattade numren 1—240, den senare 1—211, varav dock 198 resp. 139 behandlade patienter voro representerade. I yngsta bunten funnos ytterligare 5 beh. men onumrerade samt en sjukhistoria. Från år 1857 skrevos de flesta beh. på tryckta blanketter av tämligen styvt papper, på baksidan innehållande »några allmänna föreskrifter om gymnastikens bruk m. m.» Dessa sedlar behöllos av patienten under hela kuren, en del uppklistrades av vederbörande på väv; helt naturligt försvunno många och andra blevo mer eller mindre nötta. Vid sitt avsked från G. C. I. överlämnade B. till institutet 30 band eller c:a 3,000 beh. för tiden 1828—1845. De band, som funnos i B:s kvarlåtenskap år 1881, voro 28 till antalet och omfatta återstående tidsperiod t. o. m. 1880, alltsammans utgörande 9,000—10,000 beh. Förf. överlåter till läsaren att

begrunda innebörden av detta för svensk gymnastik monumentala verk.

B. I en bunden bok föreligga årsredogörelserna för verksamheten vid G. C. I. åren 1839—1860 och 1862 med tillhörande sjukrapporter och statistiska uppgifter. Redogörelsen för 1860 synes inhäftad efter de övriga och den sista är löst inlagd.

C. Bland de många konvoluten finnes ett märkt »Terminologi, Rr-förrådet. Nr 1» (d. v. s. konvolutet nr 1). I de tryckta delarna av Brantings efterlämnade handskrifter har terminologien, »en binär nomenklatur för gymnastik», behandlats i första häftet om 284 sidor, en utmärkt avhandling i speciell rörelselära. De otryckta handskrifterna stamma från skilda år, papperen av olika storlekar, kvalitet och färg, skriften av god läsbarhet, ibland nästan sirlig. Här och var har Hj. Ling gjort en blyertsanteckning. På en lista, som upptager ett mindre antal rörelser »För barn och ungdom», »För både barn, ungdom och andra», har L. skrivit: »Rr begagnade af Br. och ej vid Centr.» Och på ett annat papper: »En förteckning, innehållande åtskilliga af Branting 1845 nyttjade gymnastiska former, hvilka vid utgifningen af hans handskrifter 1881 afsågos böra framställas i afbildningar», varmed bör jämföras å annat papper antecknade ord: »Förteckning, innehållande några af Branting brukade Rr, hvilka föreslås att afbildas. Förteckningen följer en årgång som är sednare än 1850.» Härå har Branting själv skrivit: »Bålrörelser som icke finnas upptagna å Hjalmars lista», varmed torde jämföras å annat blad av B. skrivna ord: »Benrörelser som ej finnas upptagna på Hj:s lista» (bisatsen tydligen ditskriven senare, annat bläck). En rörelsetabell bär årtalet 1859, några rörelser ditskrivna under årtalet 1861. På en lapp hittas följande anvisning: »Vid hvarje mera complicerad rörelseform sättas öfre extremiteternas ställning efter rörelsens speciella benämning. Denna regel har blifvit stadgad för att icke det generiska ordet, eller första ordet i rörelseformeln skulle blifva belastat af för många stafvelser, sålunda låter man detta ordets sammansättning ej gå öfver 7 stafvelser.»

På en del smålappar finnas namn på rörelser jämte figurer (»myror»), på andra diverse anteckningar, ex. kallar B. Ligg. Kn.-deln. för »Rävsax» samt talar om »Punkthals-

tryckning (halsådertr.)» och Luftrörsskakning, Stående Cirkelvridning (Rund . . .) och Sitt. Cirkelvridning (Lyriska Scen). B. försökte vidare att i bild åskådliggöra benämningarna på de från viss grundställning härledda ställningarna, vilka bilder kallades »gymnastiska kompasser», parvis förekommande å trenne blad. På ett blad ha ifrågavarande ställningar svenska namn, på ett annat ha samma kompasser engelska (se »Delarna», fig. 145). De bägge sistnämndas kompassnålar (eg. halva nålar) utgöras av bålen och den raka kroppen och ha som upphängningspunkter, medelpunkter, höftleden resp. fötterna, vilket vid den förra kompassen giver böjning framåt (inclined) och bakåt (bending) eller 13 ställningar, vid den senare stooping resp. falling eller 14 ställningar. Nämnda kompasser bära som rubrik: »The Gymnasiarks Compass» och ha underskriften: »Original (Ground) names or primitiv positions of the body.» Det tredje kompassparet hänför sig till Sitt. och Ligg. grundställning, varvid i bägge fallen höftleden är nålens mittpunkt. I förra fallet erhålles framåt, lutande, krökande samt bakåt, stödjande, vilande (8 ställningar), i senare fallet genom förändring av benens ställning, vinklande, genom förändring av bålens, olika grader av liggande, stup- och spetsligg. under horisontalplanet (10 ställningar). På ett utkast till kompass har Hj. Ling skrivit: »Denna kompass får ej nyttjas», sannolikt en anvisning för tryckningen av »Delarna».

Talrika anteckningar vittna om B:s arbete på förbättring av terminologien. Flera ark innehålla tabellariska, rikhaltiga översikter av ställningar, härledda ur Stående, Liggande, Hängande, Knästående, Fallande, Vägande, Lutande, Böjande. Å fem ark har B. med bläck ritat välgjorda figurer (»myror») till motsvarande ställningars namn, skrivna i höjd med figurerna och med deras engelska översättning inunder. Den senare, enligt anteckning av Hj. Ling, gjord av Georgii. Flera av dessa ställningar äro numera ur bruk eller förekomma sällan, på en del ha namnen förändrats eller fått annan betydelse. Här talas om Bindstående, Snedhalvspännstående, Språngstående — Trappst. — Halvhögst., Krampsitt. el. Språngsitt., Skruvsitt., Böjligg., Bakåtspännfall., Vändspännfall., Snedspännfall. o. s. v. Att beskriva dem alla skulle bli alltför vidlyftigt, och även en fotografisk reproduktion ligger utanför

ramen av denna översikt. Brantings Spännböjande hör till de ställningar, som nu knappast brukas: kroppen i vågläge, konvex uppåt och med stöd för fötter och händer; vår Spännböj. kallades -fallande. En handling bär till rubrik: »Gymnastiska tecken. Bestämma vad rörelse det är samt utgöra slutbestämmelsen för rörelseformeln» och innehåller namn på rörelser och deras motsvarande tecken samt förslag till beteckning av Gradationer, d. v. s. olika dosering av en rörelses styrka, sålunda lindrig betecknad med L, L^2, L^3, stark med S, S^2, S^3. Den höjd över golvet, på vilken en viss rörelse utfördes, angavs med ex. II, III, IV, beroende på antalet plintavsatser »på varandra satta». Om en rörelses namn måste upprepas, ersattes namnet med en grekisk bokstav. En mängd rörelsenamn äro översatta till tyska och i en bunt papper ha ett stort antal rörelser av alla slag nedskrivits med fin stil, ibland har tillfogats deras verkan och användning m. m.: »Tryckning av en åder framkallar trefaldig verkan . . .» I ett häfte finna vi »Rörelser begagnade mot snedhet». Undersökning vid sjukdomar i bröstet. Ischias. Till sist återstår ännu en uppsats med namn på ställningar samt med sidonummer i blyerts och Hjalmar Lings anteckning på första sidan: »Tryckes.»

D. I ett konvolut, märkt med nr 18, finnas Förslag till stadgar för gymnastikvården i riket 1860 och Utkast till Reglemente för G. C. I.

E. Den ganska ansenliga bunt papper, som återfinnes i karduspåsen med numret 6, innehåller idel polemik, ett ord som förklarar materialets omfång, mer eller mindre angenäma minnen av en oftast bitter fejd mellan Branting och en del institutioner, läkare och andra. Läser man B:s inlägg så, säga vad man vill om innehållet i sak, aldrig visa de tecken på räddhåga, formen är ofta elegant och bevisföringen uppbyggd med logisk skärpa. Papperen voro försedda med ett omslag på vilket hade skrivits: »Åkermanska papper» (dr Å. var föreståndare för Orthopediska Institutet i Stockholm). På åtskilliga lösa blad och pappersbitar har B. nedskrivit förklaringar från personer, att de genom behandling å nämnda institut för diverse deformiteter blivit försämrade beträffande deformiteten och, i en ovanligt stor mängd fall, dessutom ådragit sig bröstsjukdomar. I en skrivelse på fem ark vill Branting fästa

»Höglofliga Ståndets» (riksdagens) uppmärksamhet på det av prof. Nils Åkerman i Stockholm inrättade ortop. inst., vilket begärt statsbidrag för sin verksamhet, en verksamhet som B. underkänner just med stöd av flera intyg från där behandlade patienter. B. ansåg det svältfödda G. C. I. vore bättre i behov av detta understöd. Till »orthopeden dr Sätherberg» (Å:s efterträdare) riktade B. i början av 1857 en fjorton sidor stark uppsats rörande behandlingen vid ortop. inst., refererande till förut gjorda uttalanden i de båda parternas tidningsorgan, Aftonbladet och »Ställningar och Förhållanden». Här framskymtar motsättningen mellan gymnast och läkare, icke medicinskt graduerade och graduerade, en motsättning som till slut bottnar i motsatsförhållandet mellan tvenne olika behandlingsmetoder, den vitalt-mekaniska och den vitalt-kemiska, ehuru bäggedera syfta till ett och samma: hälsans förbättrande. Det kunde ej hjälpas, att den gymnastiska behandlingen undanträngt en stor del av medikamentbehandlingen. Detta framhålles särskilt av dr P. J. Liedbeck. — Ehuru ej hörande till saken må omnämnas en lämnad upplysning, att hr Ling av en dr Berend (förest. för ett ortop. inst. i Berlin, varest svensk gymnastik användes) erhållit erbjudande om anställning mot »höga vilkor», vilket erbjudande Hj. Ling dock avslog. I en uppsats till Post- och Inrikes Tidningar, 1863, polemiserar B. mot dr Sätherberg, vilken uppgivit att han ej längre begagnar sträcksängar, och anför B. en prof. Günther i Leipzig, som nedlagt sin verksamhet som ortoped, sedan han insett den vara förfelad(!). Som synes skräder B. ej på orden. I en skrivelse till sekr. i Stockholms Läkarsällskap, vilket anhållit om ett orienterande föredrag av B. om gymnastiken, svarar B. i skarpt polemisk ton helt kort, att det stode läkarna fritt att å G. C. I. taga del av undervisningen. I en skrivelse från april 1850, undertecknad av Branting och Liedbeck, talas om de »examinerade», troligen med anledning av en avgångsexamen vid G. C. I. till vilken en del medicinare, bl. a. von Düben, infunnit sig i akt och mening att få kritisera undervisningen och Branting, vilken kritik också senare publicerades. Förutom en liten uppsats om Ganglion Gasseri finnes en del »Literatur om Svenska Läkegymnastiken». Härmed må polemik-kapitlet vara avslutat, ett återupp-

grävande av de multnade resterna från dessa strider tjänar föga gymnastikens sak. För dennas pionjärer och varma anhängare utanför Sveriges gränser vållade stridigheterna här hemma ett försvårat hävdande av Ling—Brantings geniala skapelse.

F. Konvolutet nr 19 innehåller »Protokollsutdrag ang. Brantings testamente jämte andra skrifvelser ang. behandl. af Brantings efterlämnade skrifter. Kostnadsförslag öfver Brantings efterlämnade papper. Yttrande vid diskussion om ungdomens kroppsöfningar. Tal vid Sv. Nykterhetssällskapet 1849».

G. En intressant del av den gamla kistans innehåll utgöres av korrespondensen till och från Branting. Han var en vida bemärkt man, målsman för en ny vetenskap av stor betydelse, en vetenskap, som undan för undan utvecklades, gav goda resultat och erhöll allt större spridning. Dock, intet vanns utan mödosamt arbete, ofta försvårat av misstrogna och genssträviga andar. Att kunskapstörstande brevskrivare klagade över långvarig väntan på svar från gymnasiarken är förståeligt, och B. måste nog i de flesta fall ursäktas. Man hade ej nutidens snabba postgång, därför måste breven bara av det skälet göras uttömmande, vilket återigen krävde längre skrivtid, och torde det ej varit ovanligt, att man sysslade med ett brev i flera veckor. — Brev finnas från 1820-talet till Brantings sista levnadsår. De ha av Hj. Ling sorterats i ett antal numrerade karduspåsar (se inledningen ovan) och försetts med nedannämnda påskrifter:

Nr 2. Till Branting från skilda perioder.
» 3. Från Liedbeck som beröra gymnastik.
» 4. » » » ej » »
» 5. » prof. Huss.
» 7. » dr Hwasser.
» 8. » läkare.
» 9. » Sanitätsrath Berend.
» 10. » Branting.
» 11. » åtskilliga gymnastiklärare, på olika språk.
» 12. » major Hg. Rothstein.
» 13. » » Munch-Petersen.
» 14. » åtskilliga utländska läkare.
» 15. » » kända personligheter.
» 16. » Georgii.

Den förstnämnda brevsamlingen omfattar ett 40- à 50-tal brev, de flesta från dr P. J. Liedbeck i Upsala, en av P. H. Lings elever och lärare i anatomi på G. C. I. 1829—1831 samt 1846—1851. Liksom i nästföljande brevsortering om ett 10-tal brev skildrar L. här merendels patienters sjukdomar, hur de kemiska medlen verkat och frågar ofta efter Brantings uppfattning i olika fall om lämpligheten och beskaffenheten av ev. rörelsebehandling. På ett brev har Hj. Ling gjort en rätt upplysande anteckning: »Alla dessa bref vittna om Lk's goda tanke om B. utan att dock innehålla polemik.» Ett brev med påskriften »Wiktigt» (Hj. L.) från år 1833 innehåller Liedbecks beskrivning av reponeringsförsök enligt äldre och nyare metod (rullning) vid luxationsfall, samt hur han med tryckningar ovanför (centripetalt om) en böld på sin hand får den att snart försvinna. L. framhåller motsatsen mellan vitalt-mekaniska och vitalt-kemiska behandlingsmetoder resp. gymnasten och läkaren. I ett P. S. talar Liedbeck om lämpliga medel för den höftsjuka, som P. H. Lings son Eilif led av. Den fullständiga påskriften å påsen nr 4 lyder: »Dr Liedbecks bref som icke beröra gymn., som vittna om hans aktning för Brantings kunskaper eller personliga förtjänst. Äfvenså ett par andra läkares bref i samma anda.» De 16 breven härröra mest från 1840-talet, men tidsgränserna bildas av åren 1825 och 1880. I det äldsta brevet av den 20 mars ber dr N. Åkerman, som då vistades i Heidelberg, att för sommaren få påräkna Branting, eller, om detta ej skulle gå för sig, hr Öhman, till de gymnastiska övningarna vid Djurgårdsbrunn. Dr Å. ber dessutom, enligt direktiv av livmedikus Ekman, som tydligen är överläkare vid brunnen och vid samma tidpunkt vistades i Paris, att B. ville ombesörja annonseringen i St. Dagbl., Dagl. Alleh., Post- och Inrikes Tidn. och helst i prof. Lings namn, varjämte anslag skulle uppsättas i »Central-Gymnastiken».

De fem breven från prof. Magnus Huss, 1842—1846 äro av mindre intresse, likaså de sex från dr A. L. Hwasser, vilka mest beröra patienter. Nr 8 innehåller ej mer än 11 brev, varav några från Liedbeck. De innehålla mestadels meddelanden om remittering av patienter till Branting. Hj. Lings fullständiga påskrift å påsen må anföras: »Till sista Afdelningen af B:s papper. Läkarebref som

angå gymn. men ej tillhöra 1840 o. äro sammanlagda, för att bilda *sista Afdelningen* af Brantings papper, innehållande hans correspondens o. visande hans *aktade ställning* bland många läkare.» — Trenne brev från åren 1847, 1852 och 1864 äro skrivna av Sanitäts-Rath Berend, innehållet av mindre intresse. Däremot förväntas att Brantings egna brev i konvolutet nr 10 skola vara mera givande. Det 40-tal brev samlingen omfattar, består till stor del av koncept. Åtskilliga äro långa och utförliga och angå då vården av någon patient, de vittna om ett imponerande mått av medicinskt-gymnastiskt vetande, framställningssättet är klart och redigt, stilen formfulländad, vartill kommer förmågan att ledigt behandla tyska, engelska och franska språken. I övrigt äro brevens innehåll av skiftande art. I ett till dr A. G. Berglind i Petersburg (efterträdare till och förutvarande assistent hos de Ron, utex. från G. C. I. 1848) från maj 1862 talar B. bl. a. om sitt förestående avsked från sina befattningar vid G. C. I. efter 46 års tjänstgöring, och att han tvenne gånger förut begärt avsked men nödgats kvarstå. Som en kuriositet må nämnas, att adressaten kallas »Gymnastik-Direktören», 25 år innan 1887 års stadga gjorde titeln officiell. Synbarligen har denna ursprungligen nyttjats till personer i chefsställning, dirigerande ett institut eller en utbildningsanstalt för gymnastisk verksamhet. Vi bläddra vidare bland breven och finna ett till dr A. C. Neumann i Graudenz (f. 1803, d. 1870), som önskar taga del av undervisningen vid G. C. I. Branting lämnar upplysningar om verksamheten vid institutet och dettas organisation, varvid påpekas att sjukgymnastiken, vilken särskilt intresserade N., ej var »offentlig». Dr Neumann studerade år 1850 några månader på G. C. I. och blev jämte major Hugo Rothstein en av de mest energiska kämparna för svensk gymnastik i Tyskland. På offentligt uppdrag företog N. året därpå en resa till London, där han träffade Georgii och Roth, och till S:t Petersburg, där han besökte de Ron samt för andra gången till Stockholm. Efter hemkomsten sammanfattade han sina studieresultat i ein Bericht über die Heilgymnastische Kurart. I ett odaterat brev till P. H. Ling, som börjar med »Vördade Lärare», beskriver Branting behandlingen av vissa patienter, vilkas behandling L. måhända omhänderhaft men på grund av sjuklighet ej kunnat fort-

sätta. Vidare meddelar B., att vissa av Ling givna order verkställts, varpå brevskrivaren framför sina hälsningar, i vilka Stafva Lindskog och Lieut. Rosenqvist instämma, samt undertecknar brevet med »... Hr Lings lydige Gabr. Branting». I maj 1856 lämnar Branting några råd till löjtnant Svedelius, gymnastiklärare vid Falu högre allm. läroverk, angående gymnastik med skolungdom, speciellt flickor, för vilka senare gymnastik var något nytt i den staden. En annan adressat erhåller B:s uttalanden angående höftledsluxationer och ett par andra delgivas nya faser av fejden mellan B. och ortop. inst. (dr Sätherberg). I ett brev till red. av Aftonbladet svarar Branting på en i nämnda tidning införd artikel, förf. av dr Sätherberg, samt går till attack mot bruket av de vid ortop. inst. använda spännsängarna, vilkas användning i flera fall visat sig skadlig för patienterna. Även i U. S. A. vill man ha reda på det svenska gymnastiksystemet och brevväxlar Branting med en dr F. Taylor i New York. I anledning av major Rothsteins frånfälle i mars 1865 avsänder B. till den efterlämnade makan ett kondoleansbrev, varuti Rothsteins livsgärning och person hyllas i högstämda ordalag.

Brevsamlingen nr 11 omfattar ett 30-tal brev och nr 13 blott några få, ett från 1832, varuti major Munch-Petersen, Christiania, av »Herr Gymnaciark Branting» önskar recept för behandling av scolioser hos kvinnliga patienter.

Bland »åtskilliga gymnastiklärare» finnes en, som enligt förf:s mening borde haft sitt eget konvolut, nämligen Lings lärjunge och medarbetare C. Fr. de Ron (1809—1887). Som löjtnant var R. bitr. lärare vid G. C. I. 1831—1833; han tog 1835 avsked från militärtjänsten. Förutom ett brev från Gustaf de Ron finnas sju från Fredrik. Det äldsta daterar sig från aug. 1836, varuti R., då verksam i Åbo, begär Brantings råd beträffande två patienter. Även nästa brev i oktober berör en av dessa. de Ron, som i Åbo har mycket att göra, meddelar att under kommande vinter avgöres troligen frågan, om han skall vända ryggen åt Sverige och kasta sig in i Ryssland. Det blev Ryssland, och i maj 1838 giver de Ron från S:t Petersburg en förklaring till ombytet av verksamhetsfält: »Min plan var dett aldrig, utan att stadna i Finland eller återvända till Sverige, var målet» (jfr brevet nedan från år 1847). R. hade nämligen

i Finland tänkt ordna sitt arbete så, att han trenne månader av året kunde få arbeta vid »Hr Lings Institut» för sin vidare utbildning, vilken han även under kommande år beklagar vara alltför ofullständig. Så erbjöd sig genom en högt uppsatt ryss tillfälle till ett rikt verksamhetsfält i ryska huvudstaden. När de Ron kom dit, visade sig utfästelserna vara lögnaktiga, men R. beslöt »forcera» sig fram, trots den värdeminskning gymnastiken där lidit genom en hr Paulis verksamhet på området (P. utgav sig vara elev av Ling). På tal om en patient i ett brev i juni s. å., en stenrik rysk greve, som ville undergå gymnastisk behandling i Stockholm och samtidigt få träffa den märklige Ling, skriver R.: »Jag vet, att Hr Ling är Gymnastikens fader», men »är öfvertygad om att Hr Branting ändock är den första och största Gymnast i Werlden.» I maj 1839 beklagar de Ron P. H. Lings bortgång. Samtidigt hade ovannämnde hr Pauli avlidit, och R. blev anställd i kejserlig rysk tjänst som överlärare i gymnastik vid alla kadettkårer, gardeskåren, m. fl. kronans institutioner. Härmed låg hela gymnastiken i de Rons händer.

Efter ett hopp framåt i tiden läsa vi ett brev från 1847, vari de Ron redogör för sitt 12-åriga arbete och bl. a. säger: »Wår stora Lärare Herr Professor Lings, genom Herr Branting, 2:ne månader före hans död mig tillsända helsning att 'stadna i Ryssland' och med 'Sanning och kraft söka bekämpa Charlataneriet och okunnighetens Gyckelspel', har jag efter min ringa förmåga, ... utfört!»

Av de nämnda brevutdragen och dateringarna att döma synes det ej ha varit P. H. Ling, som uppmanat de Ron avflytta till S:t Petersburg, vilket angives i G. C. I:s historia, sid. 47 (i den biografiska bilagan står 1833 i st. f. 1837 som begynnelseår för de Rons ryska period), vidare omnämnes ej i densamma R:s vistelse i Finland 1835—1837, och till sist synes man måhända kunna sätta 1839 som tidpunkt för de Rons gymnastiska chefskap över S:t Petersburgs läroverk hellre än årtalet 1845.

De Ron hade i många år arbetat på upprättandet av ett gymnastiskt centralinstitut i S:t Petersburg, och i maj 1850 finner man frågan nära sin lösning. »Svenska Lingska Gymnastiken hade utaf härvarande högsta Medicinska Fakultet blifvit erkändt såsom en sjelfständig Wettenskap.» Förslag skulle vidare uppgöras till ett centralinstitut och

de Ron erhöll statsanslag till sitt privata institut. Dr Berglind skulle meddela Branting detaljerna. B. var då assistent hos de Ron (se sid. 14). Dessutom skulle Berglind medföra ett av R. författat utkast till »Grunderna för Lingska Gymnastiken och Svenska Folks Upfostran». R. beklagar, att den i hemlandet förda gymnastikstriden skall vålla honom avbräck i arbetet (jfr Rothsteins brev sid. 18). Tyvärr äro många anklagelser befogade, ex. G. C. I:s bristfälliga organisation, »6 månaders coursen, Rothsteins bildande till Gymnast (på mindre än ett år), och mera dylikt». De Ron uppmanar slutligen Branting, »att omskapa institutet till det, det var af stiftaren ämnadt blifva».

En av de intressantaste brevsamlingarna utgöres av breven från major Hg. Rothstein, Berlin (1810—1865). Han genomgick som löjtnant 1845—1846 fullständig kurs vid G. C. I., varpå han en kort tid studerade gymnastik i Köpenhamn och efter hemkomsten avgav en för den svenska gymnastiken hedrande rapport. Ordet gymnastik här innefattande alla de fyra grenarna av densamma. Redan i juli giver han Branting del av sina jämförelser mellan svenskt och danskt, ex. en armsträckning uppåt och utförandet av vissa fäktrörelser med bajonett. I ett brev av den 15 sept. 1846 skildrar R. det välvilliga mottagande hans till krigsministeriet inlämnade rapport erhållit, samt hans avsikt att söka få till stånd ett tyskt gymnastiskt centralinstitut efter det svenska mönstret, ej blott omfattande pedagogisk och militär gymnastik, ett arméinstitut, utan hela gymnastiken och avseende hela folkets uppfostran. Från det följande året finnas flera brev, vari R. redogör för arbetet med sin välbekanta bok, »Gymnastik nach dem System des Schwedischen Gymnasiarchen P. H. Ling». Samtidigt är Rothstein sysselsatt med organiserandet av det i oktober 1847 öppnade Centralinstitut für den gymnastischen Unterricht in der Armée, vid vilket R. blev förste lärare. Att Branting varit en trög brevskrivare framgår av flera brev, vari Rothstein beklagar, att B. uraktlåter besvara såväl hans brev som den förut omnämnde dr Berends. Denne läkare hade nämligen bett Branting sända en lärarinna till hans ortopediska institut i och för anställning där. Och nu menar Rothstein, att Branting för den lingska gymnastikens i Tyskland skull borde svara; om Georgii vore kvar i Stock-

holm, skulle han vända sig till honom. Vi få veta att tyska läkare alltmer börja få ögonen öppna för den svenska sjukgymnastikens stora förtjänster, och synes Rothstein bland dessa ha vissa förhoppningar finna en god bundsförvant i den ävenledes förut omnämnde dr Neumann. Synbarligen har R. underhållit en rätt livlig korrespondens med sin gamle lärare å G. C. I., Georgii, som vid denna tid vistades dels i London, dels i Paris. I ett brev år 1849 betonar Rothstein med skärpa, att Brantings strid med bl. a. dr Sätherberg är högst ovälkommen för hans arbete på främjandet av Lings gymnastik i Tyskland, varest han befarar att ortopeder och turnare komme att få vatten på sin kvarn för söndermalande av ett genialiskt verk.

I maj 1851 meddelar R., att han blivit kapten och föreståndare för centralinstitutet, samt att han just avslutat fjärde avdelningen, Wehrgymnastik, av sin lärobok, (vars sista avdelning, Die Aesthetische Gymnastik, avslutades först 1859). Det sista brevet i samlingen (från år 1855) innehåller upplysningar om arbetet med Athenæum für rationelle Gymnastik, en tidskrift som R. utgav tillsammans med Neumann åren 1854—1857.

Förf. hoppas få tillfälle senare publicera några av Rothsteins intressantaste brev.

Ett 30-tal brev återfinnas i samlingen nr 14. Dr Eulenburg i Berlin meddelar år 1851, att han anställt Hjalmar Ling vid sitt institut för svensk sjukgymnastik. L. vistades också en tid vid sagda institut, för att sätta Eulenburg in i den Lingska skolans teknik (G. C. I:s historia 1813—1913, s. 141). Liksom denna brevsamling är den följande, som omfattar ett tjugutal brev från kända personligheter, av mindre gymnastiskt intresse.

Med desto mer intresse läsas breven från Georgii (1808—1881), anställd vid G. C. I. 1829—1851, varunder han dock åtnjöt tjänstledighet de sista fem åren. Han tillhörde den trio gull-gossar, som låg Ling mest om hjärtat, Branting och Wahlbom voro de andra. Endast sju brev finnas i karduspåsen, varav ett är till Liedbeck och ett, en kopia, till dr Neumann i Berlin. År 1835 vill G. ha sin våning reparerad, tills han återkommer från sin militärtjänstgöring. G. blev sagda år ord. lärare. Elva år senare skriver han från London och tackar för en förlängd tjänstledighet samtidigt som han beklagar, att man miss-

förstått anledningen till att han lämnat G. C. I. Verkliga skälet vill han först framdeles nämna, emellertid hade han länge haft en livlig önskan, att i utlandet få vara en tolk för Lings idéer. I Sverige hade nyligen den s. k. Borickefejden utbrutit mellan centralinstitutet och läkarna, varför Georgii föreslår vissa riktlinjer för ett motanfall: »Räfögonen från Kungsholmsbergen lysa mig så tydligt igenom.» Året därpå finna vi G. i Paris, varifrån han i april meddelar, att hans bok, La Kinésithérapie, är färdigtryckt och klar att utsändas. Georgii förklarar i brevet, att han aldrig gillat benämningen sjukgymnastik utan önskat ett mer adekvat uttryck. Även ur rent filologisk synpunkt är ordet kinesiterapi att föredraga. På en om stor okunnighet vittnande kritik av boken av en anonym fransk förf. svarade G. med en tryckt skrift på sju sidor, vilken bifogades brevet. I aug. s. å. begär Georgii förlängd tjänstledighet och avsäger sig löneförmånerna. Bland sina patienter i Paris har han några ryktbara personer, ex. kompositören Chopin, genom vilka G. hoppas kunna vinna framgång för gymnastiken. G. bifogar ett utdrag av en recension av hans bok, så dum, att han ej vet, var han skall börja bemötandet av den. Revolutionen 1848 vållar avbräck i hans arbete, och han beslutar sig att via London återvända hem. Georgii säger sig erfarit, att hans avskedsansökan ej blivit inlämnad. Som bekant önskade Branting ej tillstyrka dylik utan sökte i det längsta ordna med tjänstledighet.

I ett brev till dr Liedbeck (enl. Hj. Lings blyertsanteckning) säger sig Georgii fått brev från Rothstein och Neumann, vilken senare han högt prisar för hans riktiga uppfattning av Lings gymnastik, samt att han »förfar strängt men logiskt med orthopedien och Dr Behrens» i Berlin. N. finner dennes begäran (jfr ovan) om en lärarinna från G. C. I., »eine weibliche Wärterinnen», till sitt institut onödig, och säger, att B. mäter sjukgymnastiken med tysk Turn-måttstock. — Rothstein talar om sitt institut och önskar få Georgii som lärare där. Georgii vill ej antaga erbjudandet och tycker att striden mellan svenskhet och tyskhet i gymnastik är vidrig. »Vi hade ej varit bättre, kanske på långt när ej så praktiskt uppöfvade som deras Turner äro, om Ling ej lagt fröet till en sannare bearbetning af kroppsuppfostran. Detta frö, jag fruktar det,

blir ej länge inhemskt i Norden. Måtte det någonstädes slå rötter och bringa frukter, som kunna återföras till deras hemland af någon framtida vikingafarare.»

På en odaterad kopia av ett brev på tyska till en läkare (troligen från år 1862) har Hj. Ling skrivit »Till Neumann». Georgii tackar för brev och första häftet av ett verk, som N. är sysselsatt med samt meddelar, att dr Roth fått sitt exemplar (G. förmodligen i London). Georgii anser, att Neumanns arbete, bättre än en annans (Rothsteins?) förut, har förmått giva Lings gymnastik en rätt värdesättning i Tyskland. G. bifogar en homeopatisk tidskrift, innehållande en kritik av dr Blundells arbete, Medicina mechanica, och vill göra N. uppmärksam på det oförsvarliga av B., att utan tillåtelse av Branting göra offentligt bruk av hans schema för uppställning av gymnastiska recept, vilket schema Branting i förtroende meddelade sina elever, bl. a. Ehrenhoff, innan denne reste till England. E. gav det i sin tur till Indebetou och denne det till Blundell, vilken dessutom låtsade det vara egen uppfinning.

H. Tidningsurklippen innehålla mest polemik, bunten är rätt ansenlig men säkerligen föga givande. Tillsammans med klippen finnes en merit- och tjänsteförteckning för Branting samt en litteraturförteckning. Den brungröna säckvävsväskan bär en röd tyglapp med påskriften: »Professor G. Branting. — Tidningar. — Innehållande Gymnastik.»

I. Inbunden i en bok med styva pärmar (kvartformat) finnas tryckta årsberättelser från das Gymnastisch-Orthopädische Institut, Berlin, vars föreståndare var den ovannämnde H. W. Berend, Sanitäts-Rath. Redogörelserna äro 10 till antalet, den första utgavs 1842 (institutet grundades av B. år 1840), nästa utkom 1845 och den tredje först 1851, beroende på de oroliga tiderna i Europa under och efter år 1848, därefter finnes en berättelse pr två-årsperiod t. o. m. 1865. Den för 1853 har till överskrift »Die Heil-Gymnastik mit besonderer Rücksicht auf das schwedische Ling'sche System». T. o. m. 1857 äro häftena försedda med särskilda figurplanscher, därefter påträffas figurerna i texten; årg:a 1851 och 1853 sakna bilder.

Till sist återstå några handlingar av eller berörande P. H. Ling, vilka ej klassificerats ovan. Ett odaterat och ej underskrivet missiv med Brantings handstil är ställt

»Till den af Kongl. Maj:t Nådigste anbefallda Komitén för utarbetande af förslag till Reglemente för Rikets gymnastik». Med skrivelsen överlämnas »ett dokument, nedskrifvet efter diktamen vid svenska gymnastikens grundläggare, Lings dödsbädd, samt en likaledes af honom uppgjord instruktion». Tillsammans med nämnda missiv fanns en avskrift av P. H. Lings kända bön på sin dödsbädd, börjande: »I fem och trettio år har jag medellös och oförstådd, . . .» Ling hänvisar här till den plan för institutets utveckling han uppgjort. Vidare fanns en skrivelse i koncept på två ark, på vars första sida man med blyerts skrivit: »Reglementarisk uppsatts efter diktamen antecknad vid Lings dödsbädd.» Den innehåller Lings önskemål beträffande lärarpersonalen och lönestater samt stadga för G. C. I. Omfattande tillägg ha gjorts i denna skrivelse, som, odaterad, undertecknats av hrr Liedbeck och Georgii. — Så till sist finns en av Ling år 1835 undertecknad »Instruktion för Waktmästaren vid Kgl. Gymn. Central Institutet».

Härmed har förf. lämnat en summarisk redogörelse för den gamla brantingska lådans innehåll. Vissa partier av detsamma äro av tillräckligt intresse för att vara värda närmare studium. För den, som önskar fylla ut förf:s stomme något, hänvisas till:

G. C. I:s historia 1813—1913,

Delar av L. G. Brantings efterlämnade handskrifter,

Th. Bergqvist, »Svenska Gymnastiken i Utlandet och dess Representanter»,

Th. Bergqvist, »1813—1913»,

Svenska Gymnastiken i In- och Utlandet. Beträffande *de Ron:* Louise Wikström, nr 3/1906, s. 129 o. ff., C. A. Westerblad, nr 4/1913, *Rothstein:* Th. Bergqvist, nr 8/1906, *A. C. Neumann:* L. Neumann, nr 4/1924, s. 142 o. ff.